

PROGRAMACIÓN DE QUINTO DE PRIMARIA

ANO ACADÉMICO 2021 -2022

OBXECTIVOS DA EDUCACIÓN PRIMARIA

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia ...
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e responsabilidade no estudo ...
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos ...
- d) Coñecer , comprender e respectar as culturas e as diferenzas entre as persoas , a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres , e a non discriminación de persoas con discapacidade ou por outros motivos .
- e) Coñecer e utilizar de forma apropiada a lingua galega e castelá , e desenvolver hábitos de lectura .
- f) Adquirir nunha lingua estranxeira a competencia básica.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións de cálculo , coñecementos xeométricos e estimacións , así como ser quen de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza , as ciencias sociais, a xeografía , a historia e a cultura especialmente os relacionados con Galicia.
- i) Iniciarse no uso das tecnoloxías da información e comunicación , para a aprendizaxe .
- j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas .
- k) Valorar a hixiene e a saúde , aceptar o propio corpo e o das demais persoas e respectar as diferenzas .
- l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas , así como unha actitude contraria á violencia...

n) Fomentar a educación viaria e as actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico .

ñ) Coñecer , apreciar e valorar as singularidades culturais , lingüísticas, físicas e sociais de Galicia salientando as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galega.

COMPETENCIAS CLAVE

-Comunicación lingüística. CCL

-Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía . CMCT

-Competencia dixital . CD

-Aprender a aprender . CAA

-Competencias sociais e cívicas . CSC

-Sentido de iniciativa e espírito emprendedor . CSIEE

-Conciencia e expresións culturais .CCEC

METODOLOXÍA

-Será fundamentalmente comunicativa , activa , participativa e inclusiva .

-Desenvolverá tarefas e actividades relacionadas coa resolución de problemas en contextos da vida real .

-Terá en conta os distintos ritmos de aprendizaxe .

-A aprendizaxe formularase a partir dos coñecementos e experiencias previas.

- Os textos tratarán sobre temas que motiven ó alumnado .
- Utilizaranse materiais e recursos didácticos variados .
- O alumno/a será o protagonista da súa aprendizaxe e o mestre o facilitador e mediador .
- Traballaranse contidos e actividades enmarcados en situacións próximas á súa experiencia (para decatarse da utilidade das aprendizaxes realizadas) .
- Traballo en equipo .

MATERIAL DIDÁCTICO

- Libros do alumno/a
- Murais
- Mapas
- Puzzles
- Revistas e xornais
- Páxinas web
- Láminas
- Mini arco
- Ordenadores (internet)
- Libros de consulta
- Balanzas
- Recipientes de capacidade
- Moedas e billetes
- Reloxos ...
- Microscopio e lupa .

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DURANTE O ENSINO PRESENCIAL OU SEMIPRESENCIAL

- Observación das actividades realizadas polos estudantes nas aulas . 5%
- Exploración mediante preguntas formuladas polo mestre . 5%
- Exames escritos ou orais do alumno/a . 75%
- Tarefas ou traballos realizados fóra da aula . 5%

-Realización e participación en tarefas de traballo cooperativo realizadas dentro ou fóra da aula .10%

PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DURANTE O ENSINO NON PRESENCIAL

-Tarefas ou traballos realizados polos estudantes fóra da aula.50%

-Exames orais .50%

MEDIDAS A ADOPTAR DURANTE A DOCENCIA NON PRESENCIAL

De darse esta situación a docencia realizaríase mediante o emprego de :

-Aula virtual

-Páxina web do Centro

-Videoconferencias “ Falemos”.

-Chamadas telefónicas .

-Recursos didácticos interactivos Anaya.

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Propóñense actividades de reforzo (para os alumnos que necesiten afianzar conceptos) e de ampliación (para aqueles que rematen axiña as actividades e poidan ampliar contidos).
- Para que o alumnado con necesidades específicas de apoio educativo que requira unha atención educativa diferente á ordinaria (NEE , TDAH , ACI ...) poida alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades e competencias , estableceranse as medidas curriculares e organizativas oportunas .
- As condicións da realización das avaliacións adaptaranse ás necesidades do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo .
- A identificación e a valoración do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo e , de ser o caso , a intervención educativa derivada desa valoración , realizarase da forma máis temperá posible . O centro adoptará as medidas necesarias para facer realidade a identificación , valoración e intervención .
- As adaptacións significativas realizaranse procurando o máximo desenvolvemento posible das competencias clave .

TRATAMENTO E FOMENTO DA LECTURA

Obxectivos :

- Fomentar o gusto pola lectura .
- Implicar ás familias na animación á lectura .

Para conseguilo poremos en práctica :

- hora de ler
- utilización da biblioteca
- actividades de expresión oral y escrita
- mochilas viaxeiras
- contacontos
- celebracións : Día do Libro , Día da Poesía , Día das Letras Galegas ...

ÁREA DE MATEMÁTICAS

Bloque 1 .Procesos , métodos e actitudes en Matemáticas

Obxectivos e contidos

-B1.1.Proposta de pequenas investigacións en contextos numéricos , xeométricos e funcionais .b , g

-B1.2.Achegamento ao método de traballo científico mediante o estudo dalgunhas das súas características e a súa práctica en situacións sinxelas . b , g

-B1.3.Confianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias do traballo científico . b , e , g

B1.4.-Utilización de medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe para obter información , realizar cálculos numéricos , resolver problemas e presentar resultados . b , g

Criterios de avaliación

-B1.1.Describir e analizar situacións de cambio para encontrar patróns , regularidades e leis matemáticas , en contextos numéricos , xeométricos e funcionais , valorando a súa utilidade para facer predicións .

-B1.2.Coñecer algunhas características do método do traballo científico en contextos de situacións problemáticas para resolver .

B1.3.-Desenvolver e cultivar as actitudes persoais inherentes ao traballo matemático .

-B1.4.Superar bloqueos e inseguridades ante resolucións de situacións descoñecidas .

B1.5.-Reflexionar sobre as decisións tomadas , aprendendo para situacións futuras semellantes .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

MTB1.1.1.-Identifica patróns , regularidades e leis matemáticas en situacións de cambio , en contextos numéricos , xeométricos e funcionais .CMCT , CAA

-MTB1.2.1.Realiza estimacións sobre os resultados esperados e contrasta a súa validez valorando as vantaxes e os inconvenientes do seu uso .CMCT , CAA

-MTB1.3.1.Distingue entre problemas e exercicios e aplica as estratexias idóneas para cada caso .CMCT , CAA

MTB1.3.2.-Iníciase na formulación de preguntas e na busca de respostas apropiadas, tanto no estudo dos conceptos coma na resolución de problemas .CMCT , CAA , CCL

-MTB1.4.1.Toma decisións nos procesos de resolución de problemas valorando as consecuencias destas e a súa conveniencia pola súa sinxeleza e utilidade .CMCT , CAA , CSIEE

-MTB1.5.1.Iníciase na reflexión sobre os problemas resoltos e os procesos desenvolvidos , valorando as ideas claves .CMCT , CAA , CSIEE

Bloque 2 .Números

Obxectivos e contidos

-B2.1.Números enteiros , decimais e fraccións .

-B2.2.A numeración romana .

-B2.3.Utilización dos números ordinais .Comparación de números .

-B2.4.Nome e grafía dos números de máis de seis cifras .

-B2.5.Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal : unidades , decenas , centenas ...

-B2.6.O sistema de numeración decimal : valor de posición das cifras .

-B2.7.O número decimal . Décimas , centésimas e milésimas .

-B2.8.Fraccións propias e impropias .Número mixto. Representación gráfica .

-B2.12.Arredondamento de números decimais á décima , centésima e milésima máis próxima .

-B2.13.Redondeo de números naturais ás decenas , centenas e millares .

-B2.14.Fraccións equivalentes , redución a común denominador .

- B2.15.Relación entre fracción e número decimal .
- B2.18.Propiedades das operacións e relacións entre elas utilizando números naturais.
- B2.19.Operacións con números naturais : suma , resta , multiplicación e división.
- B2.22.Operacións con fraccións .
- B2.23.Operacións con números decimais.
- B2.24. Utilización dos algoritmos estándar de suma , resta , multiplicación e división.
- B2.27.-Descomposición de números naturais .
- B2.28.Construción de series ascendentes e descendentes .
- B2.29.-Obtención dos primeiros múltiplos dun número .
- B2.30.Obtención de todos os divisores dun número menor de 100 .
- B2.31.Descomposición de números decimais.
- B2.32.Elaboración e uso de estratexias de cálculo mental.
- B2.33.Utilización da calculadora .
- B2.34.Resolución de problemas da vida cotiá .b , g , e , h

Criterios de avaliación

- B2.1.Ler , escribir e ordenar utilizando razoamentos apropiados , distintos tipos de números (romanos , naturais , fraccións e decimais).
- B2.2.-Interpretar diferentes tipos de números segundo o seu valor , en situación da vida cotiá .
- B2.3.Realizar operacións e cálculos numéricos mediante diferentes procedementos, incluído o cálculo mental , en situacións de resolución de problemas .
- B2.4.-Utilizar os números enteiros , decimais e fraccionarios en contextos da vida cotiá.
- B2.5.Operar cos números tendo en conta a xerarquía nas operacións .

-B2.6.Coñecer , utilizar e automatizar algoritmos estándar de suma , resta , multiplicación e división con distintos tipos de números en contextos de resolución de problemas da vida cotiá .

-B2.7.Establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-MTB2.1.1.Identifica os números romanos e comprende datacións .CMCT , CCEC

-MTB2.1.2.Le , escribe e ordena números (naturais , fraccións e decimais).CMCT , CAA ,CCL

-MTB2.2.2.Ordena números enteiros , decimais e fraccións .CMCT

-MTB2.3.1.-Reduce fraccións a común denominador e calcula fraccións equivalentes .CMCT

-MTB2.3.2.-Redondea números decimais á décima , centésima e milésima . .CMCT

-MTB2.3.3.Ordena fraccións .CMCT

-MTB2.4.1.Opera con números aplicando a xerarquía das operacións . CMCT

-MTB2.5.1.Realiza sumas e restas de fraccións co mesmo denominador e calcula o produto dunha fracción por un número .CMCT

-MTB2.5.2.Realiza operacións con números decimais .CMCT

-MTB2.6.1.Realiza operacións con distintos tipos de números en contexto de resolución de problemas da vida cotiá .CAA , CMCT

-MTB2.6.3.Identifica múltiplos e divisores .CMCT

-MTB2.6.4.Calcula os primeiros múltiplos dun número dado.CMCT.

-MTB2.6.5.Calcula todos os divisores de calquera número menor de 100.CMCT

-MTB2.6.6.Calcula o mcm e o mcd. CMCT

-MTB2.6.7.Descompón números decimais .CMCT

-MTB2.7.1.Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados.CMCT , CAA , CCL

Bloque 3 .Medida

Obxectivos e contidos

- B3.2.Realización de medicións .
- B3.3.Estimación de lonxitudes , capacidades , masas e superficies de obxectos e espazos coñecidos ; elección da unidade e dos instrumentos máis adecuados para medir e expresar unha medida .b , e , g
- B3.4.Comparación e ordenación de medidas dunha mesma magnitude .
- B3.6.Comparación de superficies de figuras planas por superposición , descomposición e medición .
- B3.7.Sumar e restar medidas de lonxitude , capacidade , masa , superficie e volumen.
- B3.9.Equivalencias e transformacións entre horas , minutos , e segundos .
- B3.10.Lectura en reloxos analóxicos e dixitais .g
- B3.12.O sistema sesaxesimal .
- B3.13.Medida de ángulos .
- B3.14.Resolución de problemas de medida .b , g

Criterios de avaliación

- B3.1.Escoller os instrumentos de medida máis pertinentes en cada caso , estimando a medida de magnitudes de lonxitude , capacidade , masa e tempo facendo previsións razoables .
- B3.2.Operar con diferentes medidas .
- B3.3.Coñecer as unidades de medida do tempo e as súas relacións , utilizándoas para resolver problemas da vida diaria .
- B3.4.Coñecer o sistema sesaxesimal para realizar cálculos con medidas angulares.
- B3.5.Identificar e resolver problemas da vida cotiá establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos.

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-MTB3.1.1.Estima lonxitudes , capacidades , masas e superficies ; elixindo a unidade e os instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida , explicando de forma oral o proceso seguido e a estratexia utilizada .CMCT , CCL , CAA

-MTB3.1.2.Mide con instrumentos , elixindo a unidade máis adecuada para a expresión dunha medida .CMCT , CAA

-MTB3.2.1.Suma e resta medidas de lonxitude , capacidade , masa e superficie.CMCT

-MTB3.2.2.Expresa en forma simple a medición da lonxitude , capacidade ou masa dada en forma complexa .CMCT

-MTB3.2.3.Compara e ordena medidas dunha mesma magnitude .CMCT

-MTB3.2.4.Compara superficies de figuras planas por superposición , descomposición e medición.CMCT

-MTB3.3.1.Realiza equivalencias e transformacións entre horas , minutos e segundos.CMCT

-MTB3.4.2.Mide ángulos .CMCT

-MTB3.5.1.Resolve problemas de medida .CMCT

Bloque 4 . Xeometría

Obxectivos e contidos

-B4.1.Posicións relativas de rectas e circunferencias .

-B4.2.Ángulos en distintas posicións : consecutivos , adxacentes , opostos polo vértice...

-B4.4.A representación elemental do espazo , escalas e gráficas sinxelas .g

-B4.5.Formas planas e espaciais .

-B4.6.Clasificación de triángulos atendendo aos seus lados e os seus ángulos .b , g

-B4.7.Clasificación de cuadriláteros atendendo ao paralelismo dos seus lados.Clasificación dos paralelepípedos .

-B4.8.Concavidade e convexidade de figuras planas .

-B4.9.A circunferencia e o círculo .Elementos básicos .g

-B4.10.Resolución de problemas de xeometría relacionados coa vida cotiá .b , e ,g

Criterios de avaliación

-B4.1.Utilizar as nocións xeométricas de paralelismo , perpendicularidade , simetría , xeometría , perímetro e superficie para describir e comprender situacións da vida cotiá .

-B4.2.Comprender o método de calcular a área dun paralelogramo , triángulo , trapecio e rombo . Calcular a área de figuras planas .

-B4.3.Utilizar as propiedades das figuras planas para resolver problemas .

-B4.4.Identificar , resolver problemas da vida cotiá establecendo conexión entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos.

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-MTB4.1.1.Identifica e representa ángulos en diferentes posicións : consecutivos , adxacentes , opostos polo vértice ...CMCT

-MTB4.1.2.Traza unha figura plana simétrica doutra respecto dun eixe .CMCT

-MTB4.2.1.Calcula a área e o perímetro de : rectángulo , cadrado e triángulo .CMCT

-MTB4.2.2.Aplica os conceptos de perímetro e superficie de figuras para a realización de cálculos sobre planos e espazos reais e para interpretar situacións da vida diaria .CMCT , CAA

-MTB4.3.1.Identifica e diferencia os elementos básicos de circunferencia e círculo .CMCT

-MTB4.3.2.Utiliza a descomposición e composición para formar figuras planas e corpos xeométricos a partir doutras .CMCT

-MTB4.4.1.Resolve problemas xeométricos que impliquen dominio dos contidos traballados .CAA

Bloque 5 . Estadística e probabilidade

Obxectivos e contidos

- B5.1.Construción de táboas de frecuencias absolutas e relativas .
- B5.2.Iniciación intuitiva ás medidas de centralización : a media aritmética , a moda e o rango .
- B5.3.Realización e interpretación de gráficas sinxelas : diagramas de barras , poligonais e sectoriais .b . g
- B5.5.Carácter aleatorio dalgunhas experiencias .b , g
- B5.6.Iniciación intuitiva ao cálculo da probabilidade dun suceso .b , e g

Criterios de avaliación

- B5.1.Realizar , ler e interpretar representacións gráficas dun conxunto de datos relativos ao contorno inmediato .
- B5.2.Facer estimacións de situacións sinxelas nas que interveña o azar e comprobar o resultado .
- B5.3.Constatar que hai sucesos imposibles , probables...
- B5.4.-Identificar e resolver problemas da vida cotiá , establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

- MTB5.1.1.Aplica de forma intuitiva : a media aritmética , a moda e o rango.CMCT, CAA
- MTB5.1.2.Realiza e interpreta gráficos moi sinxelos : diagramas de barras , poligonais e sectoriais , con datos obtidos de situacións moi próximas .CMCT , CAA
- MTB5.3.1.Identifica situacións de carácter aleatorio .CMCT
- MTB5.4.1.Resolve problemas que impliquen dominio dos contidos propios da estadística e probabilidade .CAA , CMCT

ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS

Bloque 1 . Contidos Comúns

Obxectivos e contidos

-B1.1.Proposta de traballo que xurda dun problema , acontecemento ou inxuedanza e que supoña un proceso de investigación e acción que garanta a participación activa do alumnado .

-B1.2-1.3. Planificación e xestión de proxectos . Busca e selección da información , organización , análise e comunicación das conclusións .a , b , c , d , e , h , i

-B1.4.Emprego de técnicas de estudo individual e de estratexias de traballo cooperativo .Valoración do esforzo e coidado do material .a , b , c , d

-B1.5.Participación activa e construtiva na vida social , uso das normas de convivencia.

-B1.6.A cooperación e o diálogo como valores democráticos e recursos básicos na resolución pacífica de conflitos .

-B1.7.Utilización da terminoloxía propia da área .

-B1.8.Fomento de técnicas da animación á lectura de textos das ciencias sociais (prensa escrita e dixital) . b , e , h , i

Criterios de avaliación

B1.1.Realizar un traballo de investigación que supoña a busca , selección e organización da información ...e comunicación do resultado .

-B1.2.Empregar estratexias de traballo cooperativo , adoptar un comportamento de respecto e tolerancia ante as diferentes ideas e achegas alleas nos diálogos e debates , valorando o esforzo e amosando actitudes de cooperación , participación e respecto cara aos demais .

B1.3.Coñecer e utilizar as palabras clave e conceptos necesarios para ser capaz de ler escribir e falar sobre ciencias sociais así como comprender diferentes linguaxes recollidas en textos de carácter social , xeográfico ou histórico .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-CSB1.1.1.Busca , selecciona , organiza e analiza a información ; obtén conclusións e as comunica (oral ou por escrito).CCL , CAA , CD

-CSB1.1.2.Manifesta autonomía , ten iniciativa e asume responsabilidades .CSIIE

-CSB1.1.3.Realiza as tarefas e presenta os traballos de maneira ordenada , clara e limpa .

-CSB1.2.1.Participa en actividades individuais e de grupo e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e coidado do material .CSC

-CSB1.2.2.Adopta un comportamento responsable , respectando diferentes ideas e recoñecendo o diálogo e a cooperación como principios básicos do funcionamento democrático.CSC

-CSB1.3.2.Expón oralmente de forma clara e ordenada , contidos relacionados coa área .CAA , CCL

-CSB1.3.3.Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes , táboas , gráficos , esquemas , resumos e as tecnoloxías da información e comunicación .CD , CSC , CCL

Bloque 2 .O mundo que nos rodea

Obxectivos e contidos

-B2.1.O universo : galaxia , estrela , planeta , satélite , asteroide e cometa .

-B2.2.O sistema solar : o Sol e os planetas .h , e

-B2.3.O planeta Terra e a Lúa . Características .

-B2.4.Movementos terrestres e as súas consecuencias : as estacións do ano , día e noite e fusos horarios .

-B2.5.A translación da Lúa : as fases lunares .Eclipses e mareas .h , e , g

-B2.6.Cartografía . Planos , mapas e planisferios . Mapas temáticos .

-B2.7.Escalas e signos convencionais dun mapa .

-B2.8.Orientación no espazo : técnicas , instrumentos e estratexias .Elaboración dun itinerario coa axuda de ferramentas dixitais .h , g , e , i

B2.9.O clima e factores climáticos .

-B2.10.As grandes zonas climáticas do planeta .

-B2.11.Tipos de clima de España e as súas zonas de influencia .O clima en Galicia. g , h , o , e .

-B2.12.A paisaxe : elementos que a forman , tipos de paisaxes .

-B2.13.Características das principais paisaxes de España .h , i , o

-B2.14.A diversidade xeográfica das paisaxes de España : relevo e hidrografía .

-B2.15.O relevo e a rede hidrográfica de Galicia .Utilización de sistemas de información xeográfica . e , h , i , o

-B2.16.A intervención humana no medio .Estudo de campo das consecuencias da intervención humana no contorno .

-B2.17.A contaminación e o cambio climático .

-B2.18.Desenvolvemento sustentable e consumo responsable . a , b , h

Crterios de avaliación

-B2.1.Explicar como é e de que forma se orixinou o Universo e os seus principais compoñentes .

-B2.2.Describir as características principais do sistema solar identificando diferentes tipos de astros e as súas características .

-B2.3.Localizar o planeta Terra e a Lúa no sistema solar , explicando as súas características , movementos , consecuencias e calcular os fusos horarios .

-B2.4.Describir correctamente planos e mapas , incluído os planisferios , interpretando a súa escala e signos convencionais .

-B2.5.Identificar os elementos que inflúen no clima , explicando como actúan nel e adquirindo unha idea básica de clima e dos factores que determinan o clima en España .

-B2.6.Recoñecer as zonas climáticas mundiais e os tipos de clima de España identificando algunhas das súas características básicas .

-B2.7.Explicar que é unha paisaxe , identificar os principais elementos que a compoñen e as características das principais paisaxes de España .

-B2.8.Describir as características do relevo de España e a súa rede hidrográfica , localizándoos nun mapa .

-B2.9.Explicar a importancia da intervención humana no medio e favorecer o desenvolvemento sustentable .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-CSB2.1.1.Describe como é e de que forma se orixinou o Universo e explica os seus principais compoñentes identificando galaxia , estrela , planeta , satélite , asteroide e cometa .CMCT

-CSB2.2.1.Describe as características e compoñentes do sistema solar , localizando o Sol no seu centro e os planetas segundo a súa proximidade .CMCCT

-CSB2.3.1.Define e representa o movemento de translación terrestre , o eixe do xiro e os polos xeográficos , asocia as estacións do ano ao seu efecto combinado e calcula os fusos horarios . CAA , CMCCT

-CSB2.3.2.Explica o día e a noite como consecuencia da rotación terrestre e como unidades para medir o tempo .CMCCT ,

-CSB2.3.3.Define a translación da Lúa identificando e nomeando as fases lunares . CMCCT

CSB2.4.1.-Identifica e clasifica os diferentes tipos de mapas , define que é a escala nun mapa e emprega e interpreta os signos convencionais máis usuais que poden aparecer nel .CMCCT , CAA

-CSB2.5.1.Define clima , cita os seus elementos e identifica os factores que o determinan en España . CMCCT , CCL

-CSB2.6.1.Explica que é unha zona climática , nomeando as tres zonas climáticas do planeta e describindo as súas características principais . CMCCT , CCL

-CSB2.6.2.Describe e sinala nun mapa os tipos de clima de España , e as zonas ás cales afecta cada un , interpretando e analizando climogramas de distintos territorios de España e relacionándoos co clima a que pertence .CMCCT , CAA

-CSB2.7.1. Define paisaxe, identifica os seus elementos e explica as características das principais paisaxes de España valorando a súa diversidade. CSC, CCL

-CSB2.8.1. Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en España e as súas vertentes hidrográficas. CMCCT

-CSB2.8.2. Sitúa nun mapa os mares, océanos e os grandes ríos de España. CMCCT

-CSB2.9.1. Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste. CSC

CSB2.9.2. Favorece o desenvolvemento sustentable e o consumo responsable. CSC

Bloque 3. Vivir en sociedade

Obxectivos e contidos

-B3.1. A constitución de 1978. Dereitos e deberes dos cidadáns.

-B3.2. Forma de goberno: a monarquía parlamentaria.

-B3.4. Principais institucións políticas e as súas funcións. Elaboración de organigramas.

-B3.5. Entidades territoriais e órganos de goberno. Comunidades autónomas, cidades autónomas e provincias. a, d, h

-B3.6. Manifestacións culturais e lingüísticas de España. a, d, h, o

-B3.7. Demografía e poboación. Variables demográficas.

-B3.8. Conceptos demográficos: poboación absoluta, densidade de poboación, distribución espacial, crecemento natural e crecemento real de poboación.

-B3.9. Representación gráfica de datos demográficos. d, g, h, i

-B3.10. Poboación de Galicia e España: distribución e evolución. Representación gráfica dalgúns datos demográficos de Galicia obtidos en fontes estadísticas: INE. d, g, h, o

-B3.11. Os movementos migratorios: éxodo rural, a emigración a Europa, a chegada de inmigrantes ao noso país.

-B3.12.Problemas actuais da poboación española . Estudio de casos e debates . a, d, h, o

-B3.13.As actividades produtivas : recursos naturais e materias primas .

-B3.14.Productos elaborados . Artesanía e industria . Formas de produción . h

-B3.15.As actividades económicas e os sectores produtivos de España . h, o

Crterios de avaliación

-B3.1.Explicar a importancia que ten a Constitución para o funcionamento do Estado español , así como os dereitos , deberes e liberdades recollidos nesta .

-B3.2.Identificar as institucións políticas que derivan da Constitución . Funcións e organización .

-B3.3.Describir a organización territorial do Estado español así como os órganos de goberno .

-B3.4.Valorar a diversidade cultural , social , política e lingüística do Estado español respectando as diferenzas .

-B3.5.Comprender e interpretar os principais conceptos demográficos e os factores xeográficos , sociais , económicos ou culturais que inciden nos datos de poboación .

-B3.6.Distinguir os principais trazos da poboación española explicando a súa evolución e a súa distribución demográfica e representándoa graficamente .

-B3.7.Describir os movementos migratorios da poboación galega e de España explicando o éxodo rural , a emigración a Europa , e a chegada de emigrantes ao noso país e identificar os problemas actuais da poboación española .

-B3.8.Explicar as diferenzas entre materias primas e os produtos elaborados , identificando as actividades que se realizan para obtelos .

-B3.9.Identificar as actividades que pertencen a cada un dos sectores económicos, describir as características destes recoñecendo as principais actividades económicas de España e Europa .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-CSB3.1.1. Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución e explica a importancia que a Constitución ten para o funcionamento do Estado español. CSC

-CSB3.2.1. Identifica as principais institucións do Estado español e describe as súas funcións e a súa organización. CSC, CCL

-CSB3.2.2. Identifica e comprende a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas na Constitución para cada un deles. CSC

-CSB3.3.1. Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España, así como as súas provincias. CSC, CCL

-CSB3.4.1. Valora a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural. CSC

CSB3.5.1.- Define demografía e poboación, comprende os principais conceptos demográficos e os principais factores que afectan á poboación. CMCT, CSC, CCL

-CSB3.5.2. Interpreta unha pirámide de poboación e outros gráficos usados no estudo da poboación. CMCT, CAA

-CSB3.6.1. Describe os principais trazos da poboación española. CSC

-CSB3.6.2. Explica o proceso de evolución da poboación española e describe a incidencia que tiveron nesta, factores como a esperanza de vida ou a natalidade. CSC

-CSB3.6.3. Describe os factores que condicionan a distribución da poboación española. CSC

-CSB3.6.4. Sitúa nun mapa os maiores núcleos de poboación en España e as zonas máis densamente poboadas. CSC

-CSB3.7.1. Explica o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de inmigrantes ao noso país. CSC

-CSB3.7.2. Identifica e describe os principais problemas actuais da poboación española: migración, envellecemento .... CSC

-CSB3.8.1. Identifica e define materias primas e produto elaborado e asóciaos coas actividades nas cales se obteñen . CSC , CCL

-CSB3.8.2. Describe ordenadamente o proceso de obtención dun produto ata a súa venda e identifica o sector ao que pertence . CMCCT

-CSB3.9.1. Identifica os tres sectores de actividades económicas e clasifica distintas actividades no grupo a que pertencen . CSC

-CSB3.9.2. Explica as actividades relevantes dos sectores primario , secundario e terciario en España e Europa e as súas localizacións . CSC

Bloque 4 . As pegadas do tempo

Obxectivos e contidos

-B4.1. O tempo histórico . Idade Media e Moderna . Duración e datación dos feitos históricos . g , o , h

-B4.2. Fontes históricas : primarias e secundarias . Elaboración dun traballo comparativo entre tipos de fontes históricas . b , h , i

-B4.3. Os mapas históricos e as liñas do tempo . g , h , i

-B4.4. A Península Ibérica na Idade Media .

-B4.5. Al-Andalus e os reinos cristianos .

-B4.6. O Camiño de Santiago . O Románico . O Gótico . Proposta de realización dunha investigación e exposición sobre o Camiño de Santiago .

-B4.7. España e Galicia na Idade Moderna .

-B4.8. A época dos grandes descubrimentos .

-B4.9. A monarquía dos Austrias e os Borbóns .

-B4.10. A arte na Idade Moderna : Renacemento e Barroco . b , d , h , o

-B4.11. O noso patrimonio histórico e cultural .

-B4.12. Museos , sitios e monumentos históricos como espazos de aprendizaxe e gozo . Elaboración dunha guía dun museo próximo . d , h , o

Cráterios de avaliación

-B4.1.Explicar as características de cada tempo histórico estudado e certos acontecementos desas épocas que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia .

-B4.2.Coñecer a importancia das fontes históricas diferenciando entre primarias e secundarias .

-B4.3.Ordenar temporalmente algún feitos históricos .

-B4.4.Identificar e localizar no tempo e no espazo os procesos e acontecementos históricos, políticos , sociais e culturais máis relevantes de España .

-B4.5.Desenvolver a curiosidade por coñecer as formas da vida humana no pasado, valorando a importancia que teñen os restos para o coñecemento e estudo da historia e como patrimonio cultural que hai que coidar e legar .

-B4.6.Valorar a importancia dos museos , sitios e monumentos históricos como espazos onde se ensina e aprende , amosando unha actitude de respecto ao seu contorno e a súa cultura , apreciando a herdanza cultural .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-CSB4.1.1.Data a Idade Media e Moderna asociándoas aos feitos que marcan os seus inicios e finais .CSC , CCEC

-CSB4.2.1.Coñece algunhas fontes da historia . CCEC , CSC , CAA

-CSB4.3.1.Localiza no tempo e no espazo feitos do pasado . CSC , CAA

-CSB4.4.1.Sitúa nunha liña do tempo as etapas históricas máis importantes da Idade Media e Moderna en España .CCEC , CSC

-CSB4.4.2.Identifica e localiza no tempo e no espazo os feitos fundamentais da historia medieval e moderna de España . CSC , CCEC , CCL

-CSB4.4.3.Explica a forma de vida e a organización social de España nestas épocas históricas .CSC, CAA

-CSB4.4.4.Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da Idade Media e Moderna en España . CSC , CCEC

-CSB4.4.5. Identifica as características distintivas das culturas que conviviron nos reinos peninsulares durante a Idade Media .CSC , CCEC

-CSB4.4.6. Explica as características da Idade Moderna (monarquía dos Austrias , Os Borbóns ...).CSC , CCEC

-CSB4.5.1. Identifica , valora e respecta o patrimonio natural , histórico , cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora . CSC

-CSB4.6.1. Aprecia a herdanza cultural como riqueza que hai que coñecer , preservar e coidar .CSC , CCEC

CIENCIAS DA NATUREZA

Obxectivos e contidos

-B1.1. Iniciación á actividade científica .

-B1.3. Lectura de textos propios da área .

-B1.4. Utilización das tecnoloxías da información e comunicación para buscar e seleccionar información e comunicar conclusións sobre os traballos realizados .

-B1.5. Uso progresivamente autónomo do tratamento de textos (axuste de páxina , inserción de notas , imaxes ...). b , e , h , i

-B1.7. Aproximación experimental a cuestións científicas próximas á súa realidade.

-B1.8. Traballo individual e cooperativo .

-B1.9. A igualdade entre homes e mulleres .

-B1.10. A conduta responsable .

-B1.11. A relación cos demais . A resolución pacífica de conflitos.

-B1.12. Toma de decisións : criterios e consecuencias .

-B1.13. Desenvolvemento de hábitos de traballo , esforzo e responsabilidade . Técnicas de traballo individual .

-B1.14. Hábitos de prevención de enfermidades e accidentes , na aula e no centro .

-B1.17.Valoración da necesidade de controlar o tempo destinado ás tecnoloxías da información e comunicación e do seu poder de adición . a , b , c , d , e , h i

-B1.18.Planificación e realización de proxectos , experiencias sinxelas e pequenas investigacións , formulando problemas , seleccionando o material necesario e presentando informes en diferentes soportes . a , b , c , e , g , h , i

Crterios de avaliación

-B1.1.Obter información relevante sobre feitos ou fenómenos , facer predicións sobre sucesos naturais , integrar datos de observación directa e indirecta e comunicar os resultados en diferentes soportes .

-B1.3.Traballar de forma cooperativa , apreciando o coidado pola seguridade propia e a dos seus compañeiros , coidando as ferramentas e facendo uso adecuado dos materiais .

-B1.4.Realizar proxectos , experiencias sinxelas e pequenas investigacións e presentar informes coas conclusións en diferentes soportes .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-CNB1.1.1.Busca , selecciona e organiza información , analízaa , obtén conclusións, elabora informes , e comunica os resultados en diferentes soportes .CD , CAA , CSIEE

-CNB1.1.2.Expresa oralmente e por escrito , de forma clara e ordenada contidos relacionados coa área manifestando a comprensión de textos orais ou escritos .CCL, CMCT

-CNB1.1.3.Emprega de forma autónoma o tratamento de textos (diseño de páxina, inserción de imaxes ..)CD

-CNB1.1.5.Efectúa buscas guiadas de información na rede.CAA

-CNB1.1.6.Coñece e aplica estratexias de acceso e traballo na rede .CD

-CNB1.2.1.Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións . CAA , CSIEE

-CNB1.3.1.Utiliza estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo, amosando habilidades para a resolución pacífica de conflitos .CAA , CSC , CSIEE

-CNB1.4.1.Realiza proxectos , experiencias sinxelas e pequenas investigacións formulando problemas , enunciando hipóteses , seleccionando o material , extraendo conclusións e comunicando os resultados . CSIEE , CAA , CMCT

-CNB1.4.2.Presenta un informe , de forma oral ou escrita , empregando soportes variados , recollendo información de diferentes fontes cando traballa de forma individual ou en equipo na realización de proxectos , experiencias sinxelas e pequenas investigacións .CD , CSIEE , CAA

Bloque 2 . O ser humano e a saúde

Obxectivos e contidos

-B2.1.As funcións vitais no ser humano : recoñecemento da nutrición como unha función vital para os seres humanos .

-B2.2.Identificación dos aparellos relacionados con ela (respiratorio , dixestivo , circulatorio e excretor) .

-B2.3.Recoñecemento das características básicas do sistema reprodutor humano e as diferenzas entre sexos . Funcionamento do aparello reprodutor .

-B2.4.Descripción dos sentidos e do sistema nervioso .

-B2.5.O aparello locomotor . e , h

-B2.6.Saúde e enfermidade .Principais enfermidades que afectan os aparellos e sistemas do organismo humano .

-B2.7.Hábitos saudables para previr enfermidades .

-B2.8.Trastornos alimenticios.

-B2.9.Efectos nocivos do consumo de alcohol e drogas .

-B2.10.Tipos de dietas .Elaboración de menús saudables . Clasificación de alimentos. Análise de etiquetas de produtos . a , b , c , d , h , k , m

Criterios de avaliación

-B2.1.Identificar e localizar os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do corpo humano , establecendo algunhas relacións fundamentais entre eles .

-B2.3.Relacionar determinadas prácticas de vida co adecuado funcionamento do corpo , adoptando estilos de vida saudables , coñecendo as repercusións para a saúde do seu modo de vida .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-CNB2.1.1.Identifica e localiza os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do corpo humano . CMCT

-CNB2.1.2.Identifica as principais características do aparello respiratorio , dixestivo, locomotor , circulatorio e excretor e explica as principais funcións .CMCT

-CNB2.3.1.Investiga sobre enfermidades relacionadas cunha alimentación inadecuada e presenta conclusións en diferentes soportes . CMCT

-CNB2.3.2.Coñece os principios das dietas equilibradas , e elabora menús variados identificando as prácticas saudables . CMCT

-CNB2.3.3.Recoñece os efectos nocivos do alcohol e as drogas . CSC , CMCT

Bloque 3 . Os seres vivos

Obxectivos e contidos

-B3.1.Seres vivos e seres inertes .Diferenciación .

-B3.2.Organización interna dos seres vivos e estrutura : células , tecidos ... . e , h

-B3.3.Os seres vivos : características , clasificación e tipos .

-B3.4.Os animais vertebrados e invertebrados , características e clasificación .

-B3.5.As plantas : estrutura e fisioloxía .A fotosíntese . e , h , l

-B3.6.As relacións entre os seres vivos . Cadeas alimentarias .

-B3.7.Características e compoñentes dun ecosistema .

-B3.8.Observación e estudo dun ecosistema próximo , recoller datos , facer hipóteses e recompilar os resultados en diferentes soportes .

-B3.9.Actuacións humanas que modifican o medio natural . Extinción de especies .

-B3.11.Emprego de medios tecnolóxicos para o estudo dos seres vivos . a , e , h , i .

Criterios de avaliación

-B3.1.Coñecer a estrutura dos seres vivos : células , tecidos , tipos , órganos , aparellos e sistemas . Identificar as principais características e funcións .

-B3.2.Coñecer diferentes niveis de clasificación dos seres vivos , atendendo ás súas características e tipos .

-B3.3.Investigar as características de ecosistemas do seu contorno mediante a recollida de datos , facendo hipóteses , empregando diversas fontes de información e presentando os resultados en diferentes soportes , mostrando interese pola rigorosidade e hábitos de respecto e coidado cara aos seres vivos .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-CNB3.1.1.Identifica e describe a estrutura dos seres vivos : células , tecidos , órganos , aparellos e sistemas , citando as características e función de cada un deles.CMCT

-CNB3.2.1.Clasifica os seres vivos e cita as principais características atendendo ao seu reino (reino animal , reino das plantas , reino dos fungos e outros reinos) empregando criterios científicos e medios tecnolóxicos . CMCT

-CNB3.3.1.Coñece e explica as principais características e compoñentes dun ecosistema .CMCT

-CNB3.3.2.Investiga ecosistemas próximos e presenta resultados en diferentes soportes .CMCT

-CNB3.3.3.Identifica algunhas actuacións humanas que modifican o medio natural e as causas de extinción de especies e explica algunhas actuacións para o seu coidado . CMCT

-CNB3.3.4.Usa a lupa e outros medios tecnolóxicos para a observación científica.CMCT

-CNB3.3.5.Observa e rexistra algún proceso asociado á vida dos seres vivos , utiliza os instrumentos e os medios audiovisuais e tecnolóxicos e comunica os resultados de forma oral e escrita .CD , CCL , CMCT

Bloque 4 . Materia e enerxía

Obxectivos e contidos

- B4.1.Comparación e clasificación dos materiais segundo propiedades físicas observables : dureza , solubilidad , estado de agregación e condutividade térmica . e
- B4.2.Procedementos para medir a masa e o volumen dos corpos .
- B4.3.Explicación de fenómenos físicos observables en termos de diferenzas de densidade.
- B4.3.A flotación nun medio líquido . e , g , h
- B4.4.Fontes de enerxía e materias primas : a súa orixe .
- B4.5.Fontes de enerxía renovables e non renovables . O desenvolvemento enerxético, sustentable e equitativo . a , e , h
- B4.6.Realización de experiencias sinxelas sobre reaccións químicas habituais na vida cotiá e doméstica : a combustión , a oxidación e a fermentación .
- B4.7.Identificación de produtos químicos habituais no fogar e dos posibles riscos para o organismo .
- B4.8.Identificación na etiquetaxe dos símbolos de perigo máis comúns . b , c , e , g , h , i

Criterios de avaliación

- B4.1.Coñecer e comparar para clasificar materiais segundo as súas propiedades observables: . dureza , solubilidad , estado de agregación e condutividade térmica .
- B4.2.Realizar experiencias sinxelas e pequenas investigacións para determinar : a masa e o volumen dun corpo e as principais características de flotación dos corpos.
- B4.3.Identificar e explicar as características das fontes de enerxía renovables e non renovables e a súa influencia no desenvolvemento sustentable .
- B4.4.Realizar experiencias sinxelas de forma cooperativa sobre reaccións químicas habituais na vida cotiá ; formular problemas , enunciado hipóteses , seleccionar o material necesario , extraer conclusións e comunicar os resultados en diversos soportes .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-CNB4.1.1.Coñece e clasifica materiais segundo as súas propiedades (dureza , solubilidade , estado de agregación e condutividade térmica) .CMCT

-CNB4.2.1.Utiliza diferentes procedementos para determinar a masa e o volumen dun corpo .CMCT

-CNB4.2.2.Describe a diferenza entre masa e volumen .CMCT

-CNB4.2.3.Identifica e explica as principais características da flotación nun medio líquido .CMCT

-CNB4.3.1.Identifica e explica as diferenzas entre enerxías renovables e non renovables e argumenta sobre as accións necesarias para o desenvolvemento enerxético sustentable e equitativo .CSC , CMCT

-CNB4.4.1.Realiza experiencias sinxelas , en equipo , sobre reaccións químicas habituais na vida cotiá ; formular problemas , enunciar hipóteses , seleccionar o material , extraer conclusións e comunicar os resultados en diferentes soportes .CD, CAA , CSIEE , CMCT

-CNB4.4.2.Identifica produtos químicos habituais no fogar e os posibles riscos para o organismo . CMCT

-CNB4.4.3.Identifica e explica os símbolos de perigo máis comúns na etiquetaxe . CMCT

-CNB4.4.4.Respecta as normas de uso , de seguridade , de conservación e de mantemento dos instrumentos de observación e dos materiais de traballo , na aula e no centro .CMCT

Bloque 5 . A tecnoloxía , obxectos e máquinas

Obxectivos e contidos

-B5.1.Uso das máquinas eléctricas na vida cotiá e doméstica . Normas de seguridade.

-B5.2.As máquinas eléctricas .

-B5.3.-5.5.A transmisión da electricidade . Efectos da electricidade .

-B5.4.Elementos dos circuitos eléctricos .

-B5.6. Condutores e illantes . c , e , h , j

-B5.7.A ciencia : presente e futuro da sociedade . Beneficios e riscos das tecnoloxías e produtos . Importantes descubrimentos e inventos . a , e , h , i

Criterios de avaliación

-B5.1.Planificar e construír , de forma cooperativa , un circuito eléctrico simple que responda a un problema dado .

-B5.2.Investigar sobre a evolución dun obxecto , aparello ou máquina ao longo da historia , utilizando distintas formas de información e presentando os resultados en diferentes soportes .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-CNB5.1.1.Observa e identifica os elementos dun circuito eléctrico e constrúe un.CSIEE

-CNB5.1.2.Observa , identifica e explica algúns efectos da electricidade na vida cotiá . CMCT

-CNB5.1.3.Expón exemplos de materiais condutores e illantes .CMCT

-CNB5.2.1.Coñece algúns dos grandes descubrimentos e inventos da humanidade e explica os beneficios ou riscos para a sociedade . CSC , CMCT

-CNB5.2.2.Valora e describe a influencia do desenvolvemento tecnolóxico nas condicións de vida e no traballo . CSC , CMCT

-CNB5.2.3.Coñece e explica algún dos avances da ciencia no fogar e na vida cotiá , na medicina , na cultura e no lecer , na arte , na música , no cine ...CSC

LINGUA CASTELÁ E LITERATURA

Bloque 1 . Comunicación oral . Falar e escoitar

Obxectivos e contidos

-B1.1.Estratexias e normas para o intercambio comunicativo : participación ; exposición clara ; escoita ; respecto a quenda de palabra ; entoación adecuada ; respecto polos sentimentos , experiencias , ideas , opinións e coñecementos das/os demais . a , c

-B1.2.Comprensión e expresión de mensaxes verbais e non verbais . e

-B1.3.Participación en situacións de comunicación , espontáneas e dirixidas , utilizando un discurso ordenado e coherente . a , b , e

-B1.4.Dedución das palabras polo contexto . Interese pola ampliación do vocabulario.

-B1.5.Comprensión global e específica de textos orais de diversa tipoloxía : atendendo á forma da mensaxe (descritivos , narrativos , dialogados , expositivos e argumentativos) e á súa intención comunicativa (informativos , literarios , prescritivos e persuasivos) . b , e

-B1.7.Produción de textos orais segundo a súa tipoloxía e os diferentes formatos e intencións comunicativas . b , e

-B1.8.Estratexias para utilizar a linguaxe oral como instrumento de comunicación e aprendizaxe : escoitar , recoller datos e preguntar . Participación en enquisas e entrevistas . Comentario oral e xuízo persoal . a , b , e

Criterios de avaliación

-B1.1.Participar en situacións de comunicación respectando as normas da comunicación : quenda de palabra , escoita atenta e incorporación ás intervencións dos e das demais.

-B1.2.Recoñecer a información verbal e non verbal dos discursos orais .

-B1.3.Expresarse de forma oral con vocabulario adecuado e estrutura coherente .

-B1.4.Facer hipóteses sobre o significado de palabras a partir do seu contexto .

-B1.5.Recoñecer o tema e as ideas principais dos textos orais .

-B1.7.Producir textos orais breves e sinxelos dos xéneros máis habituais imitando modelos : atendendo á forma (descritivos , narrativos , dialogados , expositivos e argumentativos) e á intención (informativos , literarios e persuasivos) .

-B1.8.Utilizar de forma efectiva a linguaxe oral : escoitar , recoller datos e preguntar.Participar nas enquisas e entrevistas e expresar oralmente e con claridade o propio xuízo persoal .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-LCB1.1.2.Expresa ideas , pensamentos , opinións , sentimentos e emocións con claridade .CCL , CAA

-LCB1.1.3.Aplica as normas sociocomunicativas : escoita activa , espera de quendas, participación respectuosa e normas básicas de cortesía .CSC , CCL

-LCB1.2.2.Exprésase cunha pronunciación e unha dicción correctas : articulación , ritmo , entoación e volumen adecuados .CCL

-LCB1.3.1.Expresa as súas propias ideas comprensiblemente .CCL

-LCB1.3.2.Participa activamente nas tarefas de aula , cooperando en situacións de aprendizaxe compartida .CSIEE , CSC , CAA

-LCB1.5.1.Comprende de forma global a información xeral de textos orais do ámbito escolar e social (identifica o tema e selecciona as ideas principais) . CCL

-LCB1.5.2.Recoñece a tipoloxía de textos orais atendendo á forma da mensaxe (descritivos , narrativos , dialogados , expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos , literarios , prescritivos e persuasivos) . CCL

-LCB1.5.4.Utiliza a información recollida para levar a cabo actividades individuais ou colectivas .CAA , CSIEE , CSC

-LCB1.7.1.Elabora comprensiblemente textos orais do ámbito escolar e social de diferente tipoloxía (imitando modelos) . CCL , CAA , CSIEE

-LCB1.8.1.Emprega de forma efectiva a linguaxe oral : escoita activa , recollida de datos , pregunta ...CAA , CSIEE

-LCB1.8.2.Participa en enquisas e entrevistas .CSC , CAA

-LCB1.8.3.Participa en debates explicando as súas opinións e ideas . CCL , CSC

-LCB1.9.1.Resume entrevistas , noticias , debates ...procedentes da radio , televisión e internet .CAA , CCL , CD

-LCB1.9.3.Realiza entrevistas e reportaxes . CCL , CSIEE

Bloque 2 . Comunicación escrita . Ler

Obxectivos e contidos

-B2.1.Lectura en voz alta de distintos tipos de texto . e

-B2.2.Utilización de estratexias para a comprensión lectora : consideración do título e ilustracións , identificación de palabras clave . Capítulos .

-B2.6.Uso da biblioteca para a procura de información e utilización desta como fonte de aprendizaxe , información e lecer . e

-B2.9.Identificación e valoración crítica das mensaxes e valores transmitidos polo texto . a , e

-B2.10.Utilización das tecnoloxías da información e comunicación para a procura de información . e, i

Criterios de avaliación

-B2.1.Ler en voz alta textos coa fluidez e entoación adecuada .

-B2.3.Ler textos de tipoloxía diversa .

-B2.4.Utilizar diferentes fontes e soportes para seleccionar e recoller información , ampliar coñecementos e aplicarlos en traballos persoais .

-B2.7.Utilizar as tecnoloxías da información e comunicación para a procura de información .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-LCB2.1.1.Le en voz alta coa velocidade , fluidez e entoación adecuada . CCL

-LCB2.1.2.Le en silencio coa velocidade adecuada . CCL

-LCB2.1.3.Comprende información global e específica en textos de diferente tipoloxía do ámbito escolar e social .CAA

-LCB2.1.4.Resume textos de diferente tipoloxía . CAA , CCL

-LCB2.2.5.Relaciona a información contida nos gráficos e ilustracións e relaciónaa coa información que aparece no texto....CAA , CCL

-LCB2.2.6. Interpreta mapas conceptuais sinxelos .CAA , CCL

-LCB2.4.1. Consulta na biblioteca diferentes fontes bibliográficas e textos de soporte informático para obter información e poder realizar traballos individuais ou en grupo .CD , CAA , CCL

-LCB2.4.3. Identifica o argumento de lecturas realizadas dando conta de : autor/a , xénero...CCL

-LCB2.6.1. Identifica a intención comunicativa de textos xornalísticos e publicitarios. Diferencia entre información e publicidade .CAA , CCL

-LCB2.7.1. Utiliza as tecnoloxías da información e comunicación na procura de información CD , CAA

Bloque 3 . Comunicación escrita . Escribir

Obxectivos e contidos

-B3.1. Produción de textos para comunicar experiencias , coñecementos...e , i

-B3.4. Aplicación das normas ortográficas .Acentuación.e , i

-B3.6. Normas e estratexias para a produción de textos : planificación...b , e , i

-B3.10. Uso autónomo do dicionario , incorporando a súa consulta aos seus hábitos de escritura . e

-B3.11. -Creación de textos utilizando a linguaxe verbal e non verbal con intención informativa : carteis publicitarios , anuncios , cómic ...b , e , h , i

-B3.12. Uso da linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas . a , d

-B3.13. Utilización guiada das tecnoloxías da información e a comunicación de modo eficiente e responsable para presentar as súas producións . b , e , i

Criterios de avaliación

-B3.1. Producir textos segundo un modelo con diferentes intencións comunicativas , con coherencia , aplicando as regras ortográficas e coidando a caligrafía a orde e a presentación .

-B3.3.Aplicar todas as fases do proceso de escritura na produción de textos escritos de distinta índole : planificación , textualización , revisión e reescritura , utilizando esquemas e mapas conceptuais , aplicando estratexias de tratamento da información, redactando os seus textos con claridade , precisión e corrección e avaliando , coa axuda de guías , as producións propias e alleas .

-B3.4.Utilizar de forma autónoma o dicionario .

-B3.5.Elaborar proxectos individuais ou colectivos sobre diferentes temas da área.

-B3.6.Favorecer a formación dun pensamento crítico que impida discriminacións e prexuízos .

-B3.7.Utilizar as tecnoloxías da comunicación e información de modo eficiente e responsable para presentar as súas producións .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-LCB3.1.1.Escribe textos da vida cotiá e do ámbito social e escolar , atendendo á forma da mensaxe (descritivos , narrativos , dialogados , expositivos , argumentativos) e á súa intención comunicativa (informativos , literarios , prescritivos , persuasivos): diarios , cartas , correos electrónicos , noticias , contos , folletos informativos e literarios, narracións , textos científicos , anuncios publicitarios , receitas , normas ...CCL , CD , CAA

-LCB3.1.2.Escribe textos organizando as ideas con cohesión básica e respectando as normas gramaticais e ortográficas.CCL , CAA

-LCB3.1.4.Elabora un informe seguindo un guión establecido que supoña a procura , selección e organización da información de textos de carácter científico, xeográfico ou histórico .CSIEE , CD , CCEC , CD

-LCB3.1.6.Presenta os seus textos con caligrafía clara e limpeza.CCL , CAA

-LCB3.3.1.Aplica correctamente os signos de puntuación , as regras de acentuación e ortográficas propias do seu nivel nos seus textos escritos.CCL

LCB3.3.3.-Emprega de maneira guiada e seguindo modelos , estratexias de planificación , procura e selección da información : tomar notas , elaborar esquemas , guiños , borradores e mapas conceptuais . CSIEE , CD , CAA

-LCB3.3.5.Amosa , na evolución dos seus escritos , interese e esforzo por escribir correctamente . CCL

-LCB3.4.1.Utiliza habitualmente o dicionario .CCL

-LCB3.5.1.Elabora gráficas a partir de datos (libros , xornais, revistas ...) e textos (contos , anuncios , cómics , carteis , cancións , rimas ...) acompañados de ilustracións, debuxos , imaxes dixitais ...CD , CSIEE , CAA

-LCB3.5.2.Elabora con creatividade : contos , anuncios , rimas , cancións , carteis ...CAA, CSIEE...

-LCB3.6.1.Utiliza unha linguaxe non sexista e respectuosa coas diferenzas .CSC

-LCB3.7.1.Usa internet e as tecnoloxías da información e comunicación para escribir, presentar e ilustrar os textos , buscar información e crear táboas e gráficas.CD , CAA , CCL

Bloque 4 . Coñecemento da lingua

Obxectivos e contidos

-B4.2.Recoñecemento das distintas clases de palabras (nome , verbo , adxectivo , preposición , adverbio , artigos , pronomes).Características e uso de cada clase de palabra . e

-B4.3.Conxugación dos verbos regulares e irregulares máis frecuentes .e

-B4.4.Frases feitas .Formación de substantivos , adxectivos e verbos .Recursos derivativos (prefixos e sufixos) na formación de nomes , adxectivos e verbos . e

-B4.5.A oración simple : suxeito e predicado .e

-B4.6. Recoñecemento e uso dalgúns conectores.e

-B4.7.Usa do dicionario para ampliar vocabulario e como consulta ortográfica e gramatical .e

-B4.8.Clases de nomes : comúns , propios , individuais , colectivos , concretos e abstractos. e

-B4.9.Emplego dos signos de puntuación e das regras ortográficas e de acentuación .

-B4.11.Utilización de material multimedia educativo . e , i

-B4.13.Coñecemento xeral da realidade plurilingüe de España e a súa valoración como fonte de enriquecemento . o

Crterios de avaliación

-B4.1.Aplicar os coñecementos básicos sobre a estrutura da lingua , a gramática (categorías gramaticais) , e o vocabulario así como as regras de ortografía para favorecer unha comunicación máis eficaz .

-B4.2.Desenvolver as destrezas e competencias lingüísticas a través do uso da lingua .

-B4.3.Sistematizar a adquisición de vocabulario a través dos textos .

-B4.4.Desenvolver estratexias para mellorar a comprensión oral e escrita .

-B4.5.Utilizar programas educativos dixitais para realizar tarefas e avanzar na aprendizaxe.

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-LCB4.1.1.Coñece e reconece as categorías gramaticais pola súa función na lingua : presentar o nome , substituir o nome , expresar características do nome , expresar accións ou estados , enlazar ou relacionar palabras . CCL

-LCB4.1.2.Utiliza con corrección os tempos simples e compostos nas formas persoais e non persoais do modo indicativo e subxuntivo de todos os verbos ao producir textos orais e escritos . CCL

-LCB4.1.3.Diferencia familias de palabras .CCL

-LCB4.2.1.Coñece , reconece e usa : sinónimos , antónimos , polisémicos , homófonos e frases feitas na súa expresión oral e escrita .CCL

-LCB4.2.2.Reconece palabras compostas , prefixos e sufixos e crea palabras derivadas .CCL

-LCB4.2.3.Identifica e clasifica os diferentes tipos de palabras nun texto.CCL

-LCB4.2.4.Utiliza conectores en textos orais e escritos .CCL

- LCB4.2.5.Recoñece a oración simple e distingue suxeito e predicado .CCL
- LCB4.3.2.Usa o dicionario e selecciona a acepción correcta segundo o contexto . CCL , CAA
- LCB4.3.3.Utiliza as normas ortográficas nos seus escritos . CCL
- LCB4.4.2.Utiliza correctamente as normas de concordancia de xénero e número na expresión oral e escrita.CCL
- LCB4.4.3.-4.4.4.Aplica as normas de acentuación e os signos de puntuación nos seus escritos .CCL
- LCB4.5.1.Utiliza programas educativos dixitais como apoio e reforzo da aprendizaxe .CD , CAA

Bloque 5 . Educación literaria

Obxectivos e contidos

- B5.1.Valoración dos textos literarios como fonte de coñecemento , gozo persoal ...e
- B5.2.Lectura de : contos , poemas , obras teatrais , relatos ...
- B5.4.Identificación de recursos literarios . e
- B5.5.Distinción entre conto e lenda . Coñecemento de lendas .
- B5.6.Creación de textos literarios en prosa ou verso : contos , poemas , adiviñas , cancións e teatro . b , e
- B5.7.Comprensión e recitado de poemas co ritmo , entoación e dicción adecuados.a,b, e
- B5.8.Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios .b , e

Criterios de avaliación

- B5.1.Valorar os textos literarios e utilizar a lectura como fonte de lecer e información e consideralos como un medio de aprendizaxe e enriquecemento persoal .

-B5.2.Integrar a lectura expresiva , a comprensión e interpretación de textos literarios narrativos , líricos e dramáticos na práctica escolar .

-B5.3.Coñecer algúns recursos básicos da lingua literaria .

-B5.4.Producir textos literarios en prosa ou verso : contos , poemas , adiviñas , cancións , e fragmentos teatrais .

-B5.6.Participar con interese en dramatizacións de textos literarios adaptados a idade.b,e

Estándares de aprendizaxe

-LCB5.1.1.Recoñece as características fundamentais de textos literarios (narrativos , poéticos e dramáticos) . CCL

-LCB5.3.1.-Distingue algúns recursos retóricos e métricos propios dos poemas . CCL

-LCB5.3.2.Utiliza comparacións , metáforas , aumentativos , diminutivos e sinónimos en textos literarios . CCL

-LCB5.4.1.Crea textos literarios : contos , poemas , cancións , obras teatrais...CSIEE,CAA , CCEC

-LCB5.5.1.Realiza dramatizacións . CCEC

-LCB5.5.2.Memoriza e reproduce textos orais : poemas , cancións .CCL , CAA

LINGUA GALEGA E LITERATURA

Bloque 1 . Comunicación oral : Falar e escoitar .

Obxectivos e contidos

-B1.1.Comprensión de textos orais procedentes da radio , da televisión ou da internet, con especial incidencia na noticia , na entrevista , na reportaxe infantil e nos debates de actualidade , para obter información xeral sobre feitos e acontecementos que resulten significativos e distinguindo , de maneira xeral , información de opinión e elaboración dun resumo . a , e

-B1.3. Uso de documentos audiovisuais como medio de obter , seleccionar , clasificar ...informacións relevantes para aprender .b, d , e, i

-B1.4. Interpretación elemental en textos orais da retransmisión , da ironía e de dobres sentidos.

-B1.5. Comprensión e produción de textos orais breves para aprender e informarse: conversas , exposicións , entrevistas , debates ...a , b , c , o

-B1.6. Actitude de escoita adecuada ante situacións comunicativas.a , c , e

-B1.7. Participación e cooperación nas situacións comunicativas especialmente as destinadas a favorecer a convivencia (debates , exposicións , conversas , narracións , entrevistas ...) con respecto das normas (quendas de palabras , respecto as opinións dos demais , posturas e xestos , ton de voz ...). a , c , d , e

-B1.8. Uso de estratexias elementais para comprender e facer comprender as mensaxes orais : fluidez , claridade , orde , léxico apropiado , pronuncia correcta , ton de voz , entoación , xestualidade e formulación de preguntas coherentes . a , b , e

-B1.9.-Produción de textos orais propios dos medios de comunicación social . b , e i

-B1.11. Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida . b , d , e

-B1.13. Uso dunha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas . a , d , e ,

-B1.15. Identificación da lingua galega con calquera contexto de uso oral da lingua: en ámbitos profesionais (sanidade , educación , medios de comunicación...) e en conversas . a , d , e , o

Cráterios de avaliación

-B1.1. Comprender textos orais procedentes da radio , televisión ou internet identificando os aspectos e opinións máis relevantes .

-B1.2. Utilizar os documentos audiovisuais como instrumento de aprendizaxe .

-B1.3. Interpretar correctamente a retransmisión , a ironía e os dobres sentidos .

-B1.4. Comprender e producir textos orais de uso cotián ou do ámbito académico .

-B1.5. Respetar as opinións dos demais .

-B1.6.Participar nas situacións de intercambio oral que se producen na aula amosando respecto polas normas que rexen a interacción oral.

-B1.7.Amosar interese por expresarse en público con coherencia , sen repeticións,contradicións e usando nexos adecuados.

-B1.8.Elaborar textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación.

-B1.10.Amosar respecto e cooperación nas situacións de aprendizaxe en grupo .

-B1.11.Interesarse por amosar unha pronuncia e entoación adecuadas.

-B1.12.Usar unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-LGB1.1.1.-1.1.2.Comprende as ideas principais dun texto oral procedente da radio, televisión ou internet , identifica o tema , elabora un resumo e distingue información de opinión . CCL , CAA

-LGB1.2.1.Accede a documentos audiovisuais e dixitais para obter , seleccionar e clasificar información relevante e necesaria para realizar traballos . CD , CAA , CCL

-LGB1.2.2.Elabora textos orais sinxelos .CSIEE , CAA , CD , CCL

-LGB1.3.1.Interpreta a retranca , a ironía e os dobres sentidos.CCL

-LGB1.4.3.Iníciase na elaboración de pequenas exposicións na aula.CAA , CSIEE

-LGB1.5.2.Respecta a opinión dos demais.CCL, CSC

-LGB1.6.1.Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais .CSC

-LGB1.7.1.Planifica e elabora un discurso oral coherente , sen contradicións nin repeticións innecesarias , utilizando un vocabulario adecuado á súa idade.CAA ,CCL

-LGB1.7.4.Amosa un discurso oral fluído , claro, cunha pronuncia e entoación axeitada e propia da lingua galega.CCL , CCEC

-LGB1.12.1-1.12.2.Usa unha linguaxe non sexista e respectuosa coas diferenzas. CSC

-LGB1.14.1.Identifica a lingua galega oral con calquera contexto profesional : sanidade , educación , medios de comunicación ...CCL

Bloque 2 . Comunicación escrita . Ler

Obxectivos e contidos

-B2.1.Comprensión da información de textos de situacións cotiás : correspondencia, normas , programas de actividades , convocatorias .

-B2.2.Comprensión de textos dos medios de comunicación social con especial incidencia na noticia e na entrevista. . b , e , i , j , o

-B2.4.Integración de coñecementos e información procedentes de diferentes soportes para aprender , identificando e interpretando os datos que se transmiten mediante gráficos , esquemas e ilustracións . b , e

-B2.5.Subliñado , esquematización e resumo da información relevante dun texto sinxelo .b , e

-B2.7.Uso dirixido das tecnoloxías da información e comunicación para a localización , selección , interpretación e organización da información . b , e , i

-B2.9.Lectura expresiva de textos literarios e non literarios de diferente tipoloxía. a , b , e

-B2.10.Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios e non literarios.a,b,e

-B2.12.Comezo no uso das bibliotecas (de aula , do centro, virtuais) para obter información e modelos para a produción escrita . a , b , e , i

-B2.16.Ánalse de textos sinxelos escritos en diferentes variedades . a , d , e , o

Criterios de avaliación

-B2.1.Comprender , buscar , localizar e seleccionar información explícita en textos escritos de soportes variados (libros , carteis , webs infantís)

-B2.2.Interpretar e comprender a información procedente de gráficos , esquemas e ilustracións .

-B2.3.Realizar o subliñado das ideas principais dun texto e esquematizar e resumir o seu contido .

-B2.5.Utilizar as tecnoloxías da información .

-B2.7.Ler expresivamente textos de diferente tipoloxía con fluidez e precisión , atendendo á dicción , entoación , intensidade de voz , ritmo e velocidade , adecuados as diversas situacións .

-B2.8.Usar as bibliotecas de aula e do centro comprendendo como se organiza e colaborando no seu coidado e mellora .

-B2.12.Analizar textos sinxelos escritos en diferentes variedades da lingua galega.

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-LGB2.1.1.Comprende a información de textos procedentes dos medios de comunicación social ou de situacións cotiás.CCL , CD

-LGB2.1.2.Identifica as ideas principais dun texto (narrativo , descritivo e expositivo). CCL

-LGB2.1.4.Interpreta personificacións , hipérboles , ironías e dobres sentidos .CCL, CSIEE

-LGB2.1.5.Identifica a estrutura dun texto e reconece algúns mecanismos de cohesión (repeticións , sinónimos , anáforas) . CCL

-LGB2.1.6.Identifica o punto de vista do autor/a e diferencia información , opinión e publicidade .CCL

-LGB2.1.7.Emprega o dicionario para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos . CAA , CCL

-LGB2.2.1.Interpreta e comprende a información de gráficos , esquemas e ilustracións. CSIEE , CAA , CCL , CMCT

-LGB2.3.1.-2.3.2.-2.3.3.Subliña e esquematiza as ideas principais e secundarias dun texto e realiza o resumo . CAA , CCL

-LGB2.5.1.Utiliza as tecnoloxías da información . CD , CAA

-LGB2.7.2-2.7.3-2.7.4.Le en voz alta con : fluidez , precisión , ritmo , velocidade e ton adecuado así como adaptándose ao interese do auditorio (gozar escoitando , recibir información ...) . CCL , CAA

-LGB2.7.5.Fai lecturas dramatizadas .CCL

-LGB2.8.1-2.8.2.Usa a biblioteca de aula e do centro para gozar coa lectura , obter datos ...e colabora no coidado e mellora . CSC , CAA

-LGB2.12.1-2.12.2.Identifica as diferenzas lingüísticas das variedades da lingua galega e as valora como símbolo de riqueza cultural . CCL , CSC

Bloque 3 . Comunicación escrita : escribir

Obxectivos e contidos

-B3.1.Usa das estratexias de planificación , de textualización (formato , estrutura , ortografía e normas lingüísticas , puntuación , coherencia e cohesión ...) e revisión como partes do proceso escritor. a , b , e

-B3.2.Composición de textos de situacións cotiás de relación social (correspondencia, normas , notas , invitacións) .

-B3.3.Composición de textos de opinión e información dos medios de comunicación social sobre feitos e acontecementos (noticia , entrevista ...) e comentarios breves sobre libros ou música. a , b , e , i , o

-B3.4-3.5.Produción de textos do ámbito académico (cuestionarios , resumos , esquemas , descrições , explicacións , carteis publicitarios , anuncios , poemas , cómics , cancións ...) . b , e , a , j

-B3.6.Usa das TIC .b , d , e...

-B3.7.Utilización de ilustracións , gráficos , táboas ...para facilitar a comprensión . b , e , i

-B3.8.Interese polo coidado e presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica .

Criterios de avaliación

-B3.1.Usa as estratexias de planificación , textualización e revisión na produción de textos .

-B3.2.Crear textos de diferente tipoloxía que permitan narrar , describir , resumir , explicar e expoñer opinións , emocións , e informacións relacionadas con situacións cotiás e aqueles que sexan característicos dos medios de comunicación .

- B3.3.Elaborar textos do ámbito académico .
- B3.4.Producir textos con creatividade .
- B3.5.Usar as TIC .
- B3.6.Utilizar recursos gráficos (ilustracións, gráficos..)para facilitar a comprensión dos textos .
- B3.7.Coidar a presentación dos traballos escritos .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

- LGB3.1.1.Planifica a elaboración do texto antes de empezar a escribir.CAA,CCL
- LGB3.1.2.Elabora o texto con coherencia e cohesionando os enunciados .CAA, CCL, CSIEE
- LGB3.1.3.Utiliza os signos de puntuación (punto , coma , punto e coma , puntos suspensivos , dous puntos e signos de exclamación e interrogación) . CCL , CAA , CSIEE
- LGB3.1.4.Aplica a norma lingüística : ortografía , acentuación , léxico...e usa unha linguaxe non sexista.CCL , CSC
- LGB3.2.1.Elabora textos propios da vida cotiá e académica , imitando modelos : cartas , correos electrónicos , notas , invitacións ...)CD , CCL , CAA
- LGB3.2.2.Redacta textos xornalísticos (noticias , reportaxes , entrevistas , anuncios e carteis) imitando modelos .CD , CAA , CCL
- LGB3.2.3.Crea diferentes tipos de textos : narrativos , expositivos , descritivos , ou argumentativos).CCL , CAA
- LGB3.2.4.Escribe textos coherentes empregando algúns elementos de cohesión.CCL , CSC
- LGB3.2.5.Resume o contido de textos .CAA , CCL
- LGB3.3.1.Elabora textos do ámbito académico (resumos , cuestionarios , descricións ...).CAA, CSIEE

-LGB3.4.1.Elabora textos que combinan a linguaxe verbal e non verbal : carteis publicitarios , poemas , contos , cómic , cancións , anuncios...CSIEE , CAA , CCEC

-LGB3.5.4.-Utiliza as TIC .CD , CSIEE

-LGB3.6.1.Usa recursos gráficos e paratextuais para facilitar a comprensión do texto.CSIEE, CD

-LGB3.7.1.Coida a presentación dos textos seguindo as normas básicas : marxes , limpeza , calidade caligráfica , separación entre parágrafos , interliñado ...CD , CAA

Bloque 4 . Coñecemento da lingua

Obxectivos e contidos

-B4.1.Usa e identificación da terminoloxía seguinte : denominación dos textos traballados ; clases de palabras , sílaba tónica e átona ; enunciados : frase e oración ; tipos de enunciado : declarativo , interrogativo , exclamativo , imperativo ; enlaces : preposición ; grupo de palabras : núcleo e complementos ; substantivos , artigos e pronomes , adxectivo ; tempo e modo verbal ; persoa gramatical ; modo imperativo e infinitivo ; complementos do nome e complementos do verbo: o suxeito . e

-B4.2.Coñecemento xeral das normas ortográficas .

-B4.4.Comparación de estruturas sintácticas diversas . e

-B4.5.Usa de enlaces entre oracións (causa , consecuencia , finalidade ...) así como elementos de cohesión . e

-B4.6.Identificación do verbo e os seus complementos e do papel semántico do suxeito (axente , paciente e causa).e

-B4.7.Transformación de oracións sinxelas de activa en pasiva e viceversa . e

-B4.8.Práctica do estilo directo a estilo indirecto na narración , para mellorar a produción de textos . e

-B4.9.Usa eficaz do dicionario como consulta ortográfica e gramatical e como ampliación de vocabulario .b , e ,

-B4.10. Ampliación do vocabulario mediante o traballo con palabras sinónimas , antónimas , homónimas , polisémicas , aumentativos , diminutivos , frases feitas , siglas e abreviaturas . e , i

-B4.12. Coñecemento xeral das características relevantes da lingua galega . a , d , h , e , m , o

Criterios de avaliación

-B4.1. Utilizar terminoloxía lingüística e gramatical básica.

-B4.2. Coñecer e aplicar as normas ortográficas e as de acentuación .

-B4.3. Utilizar correctamente as regras de puntuación e unha sintaxe adecuada nas producións orais e escritas .

-B4.4. Recoñecer e empregar conectores básicos e elementos de cohesión .

-B4.5. Transformar oracións activas en pasivas e viceversa .

-B4.6. Cambiar un texto narrativo de estilo directo noutro de estilo indirecto .

-B4.7. Ampliar o vocabulario a partir do uso do dicionario .

-B4.8. Coñecer as características relevantes da lingua galega .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-LGB4.1.1. Recoñece as diferentes categorías gramaticais : substantivo , artigo , pronome , adxectivo , verbo e preposición . CCL

-LGB4.1.2. Conxuga e usa con corrección as formas verbais persoais e non persoais dos verbos . CCL

-LGB4.1.3. Diferencia as sílabas que conforman cada palabra , diferenciando sílaba tónica e átona . CCL

-LGB4.1.4. Identifica e clasifica diferentes tipos de enunciado : declarativo , interrogativo , exclamativo e imperativo . CCL , CAA

-LGB4.1.5. Recoñece oracións simples , utiliza correctamente a concordancia de xénero e número e identifica verbo e suxeito así como os seus complementos . CCL

- LGB4.2.1. Aplica as normas de acentuación xerais e de acentuación diacrítica .CCL, CSC
- LGB4.2.2.Utiliza as normas ortográficas (b-v , c-cc , s-x , h ...).CSC , CCEC
- LGB4.3.1.Emprega con corrección os signos de puntuación .
- LGB4.4.1.Usa diversos conectores básicos entre oracións : causa , consecuencia , finalidade...CAA , CCL
- LGB4.4.2.Recoñece determinados procesos de cohesión : anáfora , sinónimos ...CAA , CCL
- LGB4.5.2.Diferencia oración activa e pasiva e fai as transformacións .CAA , CCL
- LGB4.6.1.Transforma un texto de estilo directo en indirecto .CCL
- LGB4.7.1.Usa adecuadamente o dicionario . CAA , CD
- LGB4.7.3.Recoñece e usa : sinónimos , antónimos , homónimos , frases feitas , siglas, abreviaturas , palabras polisémicas ...CAA , CCL
- LGB4.8.1.Coñece as características mais relevantes da lingua galega . CCL

Bloque 5 . Educación literaria

Obxectivos e contidos

- B5.1.Escoita , memorización e reprodución de: poemas, adiviñas , refráns , cantigas ...b , d , e
- B5.3.Lectura persoal de obras en galego adecuadas á idade.b , d , e
- B5.5.Lectura comentada de poemas , relatos , obras teatrais ...b , d , e
- B5.7.Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios . b , d , e

Criterios de avaliación

- B5.1.Escoitar , reproducir ... textos da literatura galega .
- B5.2.Ler textos e obras en galego da literatura infantil.
- B5.3.Identificar as características dos diferentes xéneros e as figuras literarias .
- B5.4.Compoñer poemas e relatos sinxelos a partir de modelos dados .

-B5.5.Participar en dramatizacións .

-B5.7.Amosar interese , respecto e tolerancia ante as diferenzas persoais , sociais e culturais.

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-LGB5.1.1.Escoita , reproduce ...textos da literatura galega (poemas , contos , refráns , adiviñas ...) .CAA , CCL

-LGB5.2.1-5.2.2.Le, en silencio e en voz alta, obras e textos en galego da literatura infantil e literatura actual adaptados á idade .CD , CCL

-LGB5.3.1.Identifica as características principais dos diferentes xéneros literarios : narrativa , poesía e teatro . CCL

-LGB5.3.3.Identifica e emprega algunhas figuras literarias : comparacións , personificacións , hipérbolos e xogos de palabras . CCL , CAA

-LGB5.4.1.Compón poemas e relatos , a partir de modelos , para comunicar sentimentos , emocións , lembranzas ...CSC , CCL

-LGB5.5.1.Participa en dramatizacións . CCL

EDUCACIÓN ARTÍSTICA . EDUCACIÓN PLÁSTICA

Bloque 1 . Observación plástica

Obxectivos e contidos

-B1.1.Indagación sobre as posibilidades plásticas dos elementos naturais e o seu uso con fins expresivos . j , e

-B1.2.Exploración das posibilidades de materiais , texturas , formas , cores ...j , e

-B1.4.Interese por aplicar ás representacións plásticas os descubrimentos obtidos na exploración de materiais . j , e

-B1.5.Exploración das posibilidades expresivas da liña segundo a forma , a dirección a situación espacial e a sensación de movemento e repouso .j , e

-B1.6.Documentación , rexistro e valoración de formas artísticas e artesanais representativas da expresión cultural . j ,e

-B1.7.Realización de fotografías para enriquecer un informe , para recoller actividades de centro ,para ilustrar unha noticia ...j,e

Crterios de avaliación

-B1.1.Distinguir as diferenzas fundamentais entre as imaxes fixas e en movemento, clasificándoas seguindo patróns aprendidos .

-B1.2.Identificar e describir os materiais , utensilios e soportes , texturas , formas e cores.

-B1.3.Aproximarse á lectura , análise e interpretación da arte e as imaxes fixas e en movemento nos seus contextos culturais e históricos , comprendendo de maneira crítica , o significado e función social , sendo capaz de elaborar imaxes novas a partir dos coñecementos adquiridos .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-EPB1.1.1.Recoñece as imaxes fixas e en movemento e clasifícaas.CCEC , CSIEE

-EPB1.1.2.Debuxa aspectos da vida cotiá . CSIEE

-EPB1.2.1.Identifica os recursos e os materiais utilizados para elaborar unha obra. CCEC

-EPB1.2.2.Analiza as posibilidades de materiais , texturas , formas e cores aplicadas sobre diferentes soportes . CCEC

-EPB1.3.1.Coñece a evolución da fotografía desde o branco / negro á cor , do formato papel ao dixital , e valora as posibilidades que proporciona a tecnoloxía. CCEC

-EPB1.3.2.Realiza fotografías utilizando medios tecnolóxicos , analizando a posteriori se o encadre é o adecuado .CCEC

-EPB1.3.3.Recoñece os diferentes temas da fotografía . CCEC

Bloque 2 . Expresión e creación plástica

Obxectivos e contidos

- B2.1. Uso de texturas para caracterizar imaxes e obxectos , e para o tratamento de imaxes dixitalizadas .j , e
- B2.2. Preparación de : carteis , programas e guías .j , e
- B2.3. Disposición á orixinalidade e á espontaneidade á hora de plasmar ideas .j
- B2.4. Comparación entre as formas que a representación do espazo adopta en diferentes áreas ou ámbitos , como mapas de estradas , guías , pintura de paisaxes e planos .j , e
- B2.5. Construción de estruturas .a
- B2.7. Análise das formas de representación de volumes no plano segundo o punto de vista ou a situación no espazo .j , e
- B2.8. Representación , con distinta intencionalidade , de formas abertas e pechadas, e dos límites e contornos e superficies .j , e
- B2.9. Uso de texturas para caracterizar obxectos e imaxes .j , h
- B2.10. Aplicación da posibilidade expresiva da liña , segundo a forma , a dirección, a situación no espazo e a sensación de movemento ou reposo .j , h
- B2.11. Recreación de espazos imaxinados aplicando conceptos básicos de composición , equilibrio e proporción .j , h
- B2.12. Constancia e exixencia no proceso de realización de tarefas plásticas aplicando estratexias creativas e respectando as normas establecidas .a b , c
- B2.13. Seguimento das normas e instrucións de manexo e conservación de instrumentos , materiais e espazos .
- B2.14. Asunción de responsabilidades no traballo individual e colectivo . a , b , c
- B2.15. Elaboración de deseños previos á realización dunha obra para chegar ao resultado final con orde e limpeza .h , b
- B2.17. Documentación sobre producións artísticas nos medios audiovisuais e nas tecnoloxías para tratamento das imaxes , o deseño , a animación e a difusión dos traballos elaborados . i , j

Criterios de avaliación

-B2.1.Experimentar coas imaxes como unha ferramenta para deseñar : carteis , guías, folletos ...

-B2.2.Realizar planos , mapas , carteis ...manexando as ferramentas básicas do debuxo xeométrico .

-B2.3.Imaxinar , debuxar e elaborar obras tridimensionais con diferentes materiais .

-B2.5.Participar con interese , coidando e respectando o material , os utensilios e os espazos , desenvolvendo a iniciativa e a creatividade , respectando as normas e as regras .

-B2.7.Utilizar as TIC como medio de información , investigación e deseño. .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-EPB2.1.1.Realiza composicións que transmitan emocións e sensacións .CCEC

-EPB2.2.1.Confecciona planos , mapas , carteis ...CSIEE , CCEC

-EPB2.2.2.Utiliza e manexa os elementos que estruturan o espazo gráfico (cuadrícula).CMCT

-EPB2.2.3.Participa nas actividades e amosa interese por elas .CSC

-EPB2.3.1.Representa con claroscuro a sensación espacial de composicións volumétricas .CCEC

-EPB2.3.2.Experimenta coa superposición de planos para crear volumen .CCEC

-EPB2.3.3.Utiliza a liña horizontal como elemento expresivo para proporcionar sensación de profundidade .CMCT , CCEC

-EPB2.3.4.Combina e analiza as cores .CCEC

-EPB2.3.6.Constrúe obxectos tridimensionais .CSIEE , CCEC

-EPB2.4.1.Debuxa formas , figuras e elementos do contexto con dimensión , proporción, cores e tamaños adecuados.CAA, CCEC

-EPB2.4.3.Analiza e compara as texturas naturais e artificiais , así como as texturas visuais e táctiles , sendo capaz de realizar traballos artísticos .CCEC

-EPB2.4.5.Realiza imaxes humanas , animais , casas ...CSIEE

-EPB2.5.3.Participa e amosa interese polas actividades colaborando na recollida e organización do material . CSC

-EPB2.6.2.Presenta as tarefas con orde e limpeza respectando as normas e indicacións establecidas .CSC , CCEC

Bloque 3 . Debuxo xeométrico

Obxectivos e contidos

-B3.1.Exploración das posibilidades da liña recta para iniciar os traballos de xeometría .h , j

-B3.2.Seguimento das normas e instrucións no manexo das ferramentas do debuxo técnico . h , j

Criterios de avaliación

-B3.1.Coñecer e utilizar as ferramentas básicas do debuxo xeométrico .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-EPB3.1.1.Coñece e usa : regra , escuadro , cartabón , semicírculo ...CMCT

-EPB3.1.2-3.1.3Traza : rectas paralelas , ángulos de 30 , 60 e 90 graos CMCT

-EPB3.1.5.Representa e aplica o eixe de simetría . CMCT

-EPB3.1.6.Representa formas xeométricas con precisión e coa axuda da cuadrícula e ferramentas básicas . CMCT , CCEC

VALORES SOCIAIS E CÍVICOS

Bloque 1 . A identidade e a dignidade da persoa

Obxectivos e contidos

-B1.1.A autovaloración . A autoconciencia emocional . A respectabilidade e a dignidade persoal . O estilo persoal positivo . m , k

-B1.2. Identificación, recoñecemento, expresión e verbalización das emocións. Causas e consecuencias .m,a

-B1.3. O autocontrol .A regulación dos sentimentos . m , a

-B1.4. A responsabilidade . O sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas . Valoración do erro como factor de aprendizaxe e mellora . b

-B1.5. A autonomía persoal e a autoestima . Seguridade nun mesmo . Confianza nas propias posibilidades. A toma de decisións persoais meditadas . Tolerancia á frustración . b , m

-B1.6. A iniciativa e a automotivación . a

-B1.8. Causas e consecuencias das accións propias . O sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas . b

Crterios de avaliación

-B1.1. Construír o estilo persoal baseándose na respectabilidade e na dignidade persoal

-B1.2. Estructurar un pensamento efectivo e independente empregando as emocións de forma positiva .

-B1.3. Esforzarse para o logro de éxitos individuais e compartidos .

-B1.4. Manexar as dificultades para superar frustracións e sentimentos negativos ante os problemas .

-B1.6. Tomar decisións persoais meditadas e responsables desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un mesmo e os demais .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-VSCB1.1.1. Actúa de forma respectable e digna . CSC

-VSCB1.2.2. Aplica o autocontrol á toma de decisións e resolución de conflitos . CSC

-VSCB1.2.3. Expresa os seus sentimentos , necesidades e dereitos , á vez que respecta os dos demais nas actividades cooperativas . CSC , CSIEE

-VSCB1.3.1.Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo asumindo compromisos para a consecución de obxectivos . CSC

-VSCB1.4.2.Sabe facer fronte ao medo , ao fracaso ...CSC

-VSCB1.5.1.Identifica e define problemas sociais e cívicos e achega solucións efectivas . CSC

-VSCB1.5.2.Define e formula claramente problemas de convivencia e achega solucións potencialmente efectivas.CSC , CCL

Bloque 2 . A comprensión e o respecto nas relacións interpersoais

Obxectivos e contidos

-B2.1.As habilidades de comunicación . Elementos que favorecen o diálogo : ton de voz e maneira de falar . Adecuación a diferentes contextos . m

-B2.4.A aserción . Exposición e defensa das ideas propias con argumentos fundados e razoables empregando estratexias de comunicación construtivas . e , m

-B2.5.O diálogo . A escoita activa e a axuda . b , m

-B2.6.A empatía : atención , escoita activa , observación e análise de comportamentos. O altruísmo . c , m

-B2.7.O respecto , a tolerancia e a valoración do outro . As diferenzas culturais.a

-B2.8.A diversidade . Respecto polos costumes e modos de vida diferentes ao propio . a , o

-B2.9.As condutas solidarias . A disposición de apertura cara aos demais .

Criterios de avaliación

-B2.1.Expresar opinións , sentimentos e emocións .

-B2.3.Iniciar , manter e finalizar conversas cunha maneira de falar adecuada aos interlocutores e ao contexto .

-B2.4.Empregar a aserción .

-B2.6..Establecer relacións interpersoais positivas empregando habilidades sociais.

-B2.7.Actuar con tolerancia comprendendo e aceptando as diferenzas .

-B2.8.Contribuir á mellora do clima do grupo amosando actitudes cooperativas e establecendo relacións respectuosas .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-VSCB2.1.1.Expresa con coherencia opinións , sentimentos e emocións . CCL

-VSCB2.2.2.Realiza actividades cooperativas. .CSC , CSIEE

-VSCB2.4.1.Realiza unha defensa tranquila e respectuosa das posicións persoais .
CSC , CCL

-VSCB2.6.1.Interacciona con empatía . CSC , CSC

-VSCB2.7.1.Comprende e aprecia positivamente as diferenzas culturais . CSC

-VSCB2.8.2.Estabece e mantén relacións emocionais amigables , baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua . CSC

Bloque 3 . A convivencia e os valores sociais

Obxectivos e contidos

-B3.1.Aplicación dos valores cívicos en situacións de convivencia (familia , centro escolar , grupo , amizades ...). Desenvolvemento de actitudes de comprensión e solidariedade . Valoración do diálogo para solucionar os conflitos de intereses en relación coas demais persoas . b , m

-B3.2.Responsabilidade no exercicio dos dereitos e deberes individuais nos grupos en que se integra e participación nas tarefas e decisións . b , m

-B3.3.A cooperación , as condutas solidarias , a resolución de problemas en colaboración ...b

-B3.5.Elaboración de normas de convivencia na aula e no centro positivas e que sexan asumidas polo grupo . a

-B3.6.A resolución de conflitos : linguaxe positiva , mediación ...c , m

-B3.7.A responsabilidade e a xustiza social . Identificación e análise crítica das causas que provocan situacións de marxinación , discriminación e inxustiza social.

-B3.8.Desenvolvemento de actitudes de comprensión , cooperación , solidariedade ...ante os problemas e necesidades doutras persoas . Protección e amparo das persoas máis desfavorecidas . m , a

-B3.9.A Declaración Universal dos Dereitos Humanos : liberdade de expresión , opinión , pensamento , relixión ...Análise de feitos discriminatorios . a , m , d

-B3.11.Valores nos que se apoia a convivencia pacífica : respecto , tolerancia , solidariedade , compromiso , xustiza , cooperación ...a , d

-B3.12.Formas de discriminación : racismo , homofobia , desigualdade de oportunidades ...a , d

-B3.13.Heitos discriminatorios : campos de concentración , segregación por enfermidade ...a , d

-B3.14.Identificación e rexeitamento de desigualdades entre mulleres e homes no mundo laboral e na vida cotiá . d , m

-B3.15.Os principios de convivencia que establecen o Estatuto de autonomía de Galicia e a Constitución española . Dereitos e deberes . a

-B3.16.Valores cívicos na sociedade democrática : respecto , tolerancia , solidariedade , xustiza , cooperación ...a

-B3.17.Actitude crítica ante a falta de respecto e conservación do ambiente .

-B3.19.Condutas responsables no uso das TIC . a , i

-B3.20.A educación viaria . Respecto das normas . Identificación das causas e grupos de risco nos accidentes de tráfico (buscar , seleccionar e elaborar información) . n

-B3.21.Identificación de actitudes e estratexias individuais e colectivas de prevención de riscos viarios . n

Cráterios de avaliación

-B3.1.Resolver problemas en colaboración .

-B3.2.Traballar en equipo amosando condutas solidarias .

-B3.3.Implicarse na elaboración e no respecto das normas da comunidade educativa.

-B3.4.Participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática empregando a mediación e a linguaxe positiva .

-B3.5.Comprender o sentido da responsabilidade e xustiza social .

-B3.8.Respectar os valores universais comprendendo a necesidade de garantir os dereitos básicos de todas as persoas.

-B3.9.Comprender a declaración da igualdade de dereitos e a non discriminación por razón de nacemento , raza , sexo , relixión , opinión ou calquera outra condición ou circunstancia .

-B3.10.Participar activamente na vida cívica valorando a igualdade de dereitos e correponsabilidades de homes e mulleres .

-B3.11.Coñecer os dereitos e deberes do Estatuto de autonomía e da Constitución española . Coñecer as institucións , organización e servizos públicos que garanten os dereitos e deberes dos cidadáns no seu contorno .

-B3.13.Contribuír á conservación do medio ambiente mantendo unha actitude crítica ante as faltas de respecto .

-B3.14.Empregar as novas tecnoloxías .

-B3.15.Valorar as normas de seguridade viaria , analizando as causas e consecuencias dos accidentes de tráfico .

Estándares de aprendizaxe e competencias clave

-VSCB3.1.1.Desenvolve proxectos e resolve problemas en colaboración .CSC , CSIEE

-VSCB3.2.3.No traballo en equipo respecta as regras .CSC

-VCSB3.3.3.Respecta as normas do centro .CSC

-VSCB3.4.1.Resolve os conflitos de modo construtivo .CSIEE , CSC

-VCSB3.5.2.Identifica e analiza criticamente desigualdades sociais .CSC

-VSCB3.6.2.É capaz de sensibilizar sobre causas altruístas .CSC

-VSCB3.8.2.Coñece a importancia de que todas as persoas gocen de : saúde , alimentación , vestido , vivenda e asistencia médica .CSC

- VSCB3.9.1. Argumenta a importancia de garantir a igualdade de dereitos e a non discriminación por razón de nacemento , raza , sexo , relixión , opinión ...CSC
- VSCB3.9.2. Descubre e xulga criticamente casos próximos de desigualdade e discriminación . CSC , CSIEE
- VSCB3.10.1. Xulga criticamente actitudes de falta de respecto á igualdade de oportunidades de homes e mulleres . CSC
- VSCB3.13.2. Investiga criticamente a intervención humana no medio ambiente e expón os resultados . CSC , CSIEE , CAA
- VSCB3.14.2. Coñece o emprego seguro das novas tecnoloxías e realiza un uso ético delas . CD , CSC
- VSCB3.15.1. Colabora en campañas escolares sobre a importancia do respecto ás normas de educación viaria . CSIEE
- VSCB3.15.3-3.15.4. Investiga sobre as causas dos accidentes de tráfico (prensa e novas tecnoloxías) e explica as consecuencias . CD , CAA , CSIEE
- VSCB3.16.2. Reflexiona sobre o modo en que se poderían evitar accidentes de tráfico e explica as súas conclusións . CSC

